

országgyűlési képviselő

Írásbeli választ igénylő kérdés

Kövér László,
az Országgyűlés elnöke részére

Helyben

Tisztelt Elnök Úr!

Az Alaptörvény 7. cikk (1)-(2) bekezdése, valamint az Országgyűlésről szóló 2012. évi XXXVI. törvény 42. § (8) bekezdése alapján írásbeli választ igénylő kérdést kívánok benyújtani

Dr. Kozma Ákosnak, az alapvető jogok biztosának

“Ön szerint alkotmányos a pedagógussztrájk ellehetetlenítése?”

címmel.

Tisztelt Biztos Úr!

A köznevelési intézményeket érintő egyes veszélyhelyzeti szabályokról szóló 36/2022. (II. 11.) Korm. rendelet (a továbbiakban: rendelet) a járványhelyzetre hivatkozva, „a gyermekek, tanulók köznevelési rendszer keretében történő nevelésének és oktatásának folyamatossága, valamint a járványügyi intézkedések hatékony végrehajtása érdekében” rögzíti a pedagógussztrájk alatt biztosítandó még elégséges szolgáltatás mértékét és feltételeit.

A sztrájkról szóló 1989. évi VII. törvény 4. § (3) bekezdése szerint a még elégséges szolgáltatás mértékét és feltételeit törvény megállapíthatja. Törvényi szabályozás hiányában a sztrájkot megelőző egyeztetés során kell a még elégséges szolgáltatás mértékéről és feltételeiről megállapodni.

A Kormány az Alaptörvény 53. cikk (2) bekezdésében foglaltak szerint a veszélyhelyzetben rendeletet alkothat, amellyel – sarkalatos törvényben meghatározottak szerint – egyes törvények alkalmazását felfüggesztheti, törvényi rendelkezésektől eltérhet, valamint egyéb rendkívüli intézkedéseket hozhat.

A katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény 51/A. §-a szerint a Kormány a veszélyhelyzetben az állampolgárok élet-, egészség-, személyi-, vagyon- és jogbiztonságának, valamint a nemzetgazdaság stabilitásának garantálása érdekében rendeletével egyes törvények alkalmazását felfüggesztheti, törvényi rendelkezésektől eltérhet, és egyéb rendkívüli intézkedéseket hozhat.

A rendelet arról rendelkezik, hogy a pedagógussztrájk során minden intézményben biztosítani kell a gyermekfelügyeletet. A sztrájjal érintett munkanapokon reggel 7 óra és iskolák esetében 16 óra, általános iskola esetében 17 óra, óvodák esetében 18 óra között kell felügyelni a gyerekekre, és minden csoportban, osztályban legalább egy, szakképesítéssel rendelkező óvodapedagógusnak, pedagógusnak, gyógypedagógusnak, kollégiumi nevelőnek, oktatónak vagy (gyógy)pedagógiai asszisztensnek rendelkezésre kell állnia.

A tanórák tekintetében az érettségiző középiskolai osztályok tanulói számára biztosítani kell a kötelező érettségi tantárgyak 100%-ának megtartását a sztrájk teljes időtartama alatt, a többi tanuló számára pedig a tanórák 50%-ának megtartása kötelező valamennyi tantárgyra vonatkozóan.

A munkabeszüntetéshez való jogot, azaz a sztrájkhoz való jogot az Alaptörvény is rögzíti. Az Alaptörvény XVII. cikk (2) bekezdése alapján törvényben meghatározottak szerint a munkavállalóknak, a munkaadóknak, valamint szervezeteiknek joguk van ahhoz, hogy egymással tárgyalást folytassanak, annak alapján kollektív szerződést kössenek, érdekeik védelmében együttesen fellépjenek, amely magában foglalja a munkavállalók munkabeszüntetéshez való jogát.

A munkavállalók érdekeik védelmében való együttes fellépését csak akkor nevezhetjük sztrájknak, ha a munkabeszüntetés valós érdekérvényesítő erővel bír. Ha a kormány előírja, hogy a sztrájk alatt mindvégig biztosítani kell a gyermekfelügyeletet, sőt, a tanórák felét meg kell tartani – egyes esetekben azok 100%-át –, akkor könnyen belátható, hogy az ilyen feltételek közt megtartott sztrájk nem bír semmiféle érdekérvényesítő erővel, súlytalan marad az intézmények működése szempontjából.

Járványhelyzetben ugyan van lehetősége a Kormánynak arra, hogy a védekezés keretében alapjogokat korlátozzon a feltétlenül szükséges és arányos mértékben, „a gyermekek, tanulók köznevelési rendszer keretében történő nevelésének és oktatásának folyamatossága” azonban nem járványügyi-közegészségügyi érdek. A járvány elleni védekezés keretében az eddigiekben a jelenléti oktatás felfüggesztésére és online oktatás elrendelésére került sor – az oktatási intézményekben történő oktatás folyamatosságának biztosítása azonban járványügyi szempontból értelmezhetetlen.

Az EMMI Köznevelésért Felelős Államtitkárságának nyilatkozata is megerősíti, hogy a rendeleti szabályozás fő oka az oktatás zavartalanságának biztosítása, nem pedig a járványügyi érdek volt: „a Fővárosi Ítéltábla kimondta, hogy a január 31-én tartott pedagógussztrájk törvényellenes volt. A kormány álláspontja szerint a szülők és a gyermekek érdekében, az újabb káosz elkerülése céljából és a járványhelyzetre is figyelemmel pontosan szabályozni kell, hogy az esetleges pedagógussztrájk idején a köznevelési intézményeknek milyen minimum szolgáltatást kell nyújtaniuk.”

A járványügyi szempontot elvileg a gyermekek saját osztályukban biztosított felügyelete lenne hivatott érvényesíteni. Csakhogy a csoportösszevonások már most is mindennaposak az óvodákban, iskolákban, mert nincs elegendő pedagógus és a nevelő-oktató munkát segítő munkatárs, ráadásul a tanulók most is folyamatosan együtt vannak más csoportbeliekkel a reggeli és délutáni ügyelet során - ezt mégsem szabályozza a Kormány a járványra hivatkozva. Sőt, a köznevelési intézmények járványügyi érdekből való bezárása idején sem volt ilyen előírás: sem a gyermekek létszáma, sem a felügyelet helye nem volt szabályozva.

A rendelet időzítése egyértelművé teszi, hogy a Kormánynak éppen akkor jutott eszébe veszélyhelyzeti szabályokat alkotni a köznevelési intézmények járványügyi működésére vonatkozóan, amikor a pedagógusok sztrájkolni akarnak. A sztrájk törvény szerint a még elégséges szolgáltatás megállapításának – törvényi szabályozás hiányában – a megelőző egyeztetés a törvényes útja: a szakszervezeteknek meg kell állapodniuk a Kormánnyal a még elégséges szolgáltatás mértékéről és feltételeiről.

Ha ez nem jár sikerrel, akkor bármelyikük kérelmére a munkaügyi perben eljáró bíróság jogerős határozata kell, hogy megállapítsa a még elégséges szolgáltatás mértékét és feltételeit. Azzal, hogy a Kormány ezt – az érdekképviselőkkel való további egyeztetés elutasítása után – önmaga szabályozta, kivette a bíróság kezéből annak törvényileg biztosított lehetőségét, hogy döntsön arról, milyen feltételek közt tartható meg a sztrájk.

Ahogy a fentiekből is jól látható, a Kormány – miután az egyeztetés megtagadásával, a tárgyaló delegáció fogadásának elutasításával, az időhúzással sikertelenül próbálta ellehetetleníteni a sztrájkot – most a bíróságtól való hatáskörelvonással, rendeleti úton fosztja meg a pedagógusokat a sztrájk lehetőségétől, visszaélve a veszélyhelyzeti felhatalmazásával és a járványhelyzettel. Ezzel álláspontom szerint alaptörvény-ellenes módon, a járványhelyzetet felhasználva, politikai okokból lehetetleníti el egy alapjog, a sztrájk jog törvényes gyakorlását az oktatási intézményekben.

Ön korábban közleményben hangsúlyozta az alkotmányos alapértékek melletti osztársadalmi kiállás fontosságát és azt, hogy „a rendszerváltoztatás során és az azt követően közösen elért alkotmányos értékeink védelme mindannyiunk kötelessége és egyben közös felelőssége is.” Azt is írta, hogy „a jogállamiság tiszteletben tartása létfontosságú hazánk működésének, az itt élő emberek jólétének biztosítása érdekében.”, és ezek a jogállami követelmények „jelentik az alapját a társadalom demokratikus keretek közötti működésének.” Az alapvető jogok biztosaként kifejezte meggyőződését azzal kapcsolatban, hogy a jogállamiság „maradéktalan érvényre juttatása osztársadalmi érdek”.

Bízom benne, hogy a sztrájk jog maradéktalan érvényre juttatását, jogállami módon és az Alaptörvénnyel összhangban való szabályozását is hasonlóan fontosnak tartja a jogállamiság és az alkotmányos értékek védelme, valamint a társadalom demokratikus keretek közötti működése szempontjából.

Kérdéseim:

1. Álláspontja szerint összhangban van-e az Alaptörvénnyel, és a veszély leküzdésével összefüggő alapjogkorlátozás-e a Kormány hivatkozott rendelete, amely alkalmas a különleges jogrend bevezetésére okot adó körülmények elhárítására, enyhítésére, így megfelel

az Alaptörvény 54. cikk (1) bekezdéséből és I. cikk (3) bekezdéséből levezethető követelményeknek?

2. Tervezi-e, hogy a 2011. évi CXI. törvény 2. § (3) bekezdésében biztosított jogával élve kezdeményezi az Alkotmánybíróságnál a jogszabály Alaptörvénnyel való összhangjának felülvizsgálatát?

Várom válaszát!

Budapest, 2022. február 15.

Tisztelettel,

Szél Bernadett
országgyűlési képviselő